

Innst. O. nr. 99.

(1998-99)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 19. mai 1933 nr. 3 om tilsyn med næringsmidler m.v.

Ot.prp. nr. 80 (1998-99).

Til Odelstinget.

SAMMENDRAG

Hovedinnhold og bakgrunn

I proposisjonen fremmer Sosial- og helsedepartementet forslag om å etablere en lovhjemmel for at tilsynsmyndighetene kan ta ut prøver vederlagsfritt. Videre foreslås det oppretting av to feil som oppsto ved endring av loven 18. desember 1998 i næringsmiddeloven § 4 sjette ledd og § 7 annet ledd.

Sosial- og helsedepartementet viser i Ot.prp. nr. 16 (1998-99) til at det ville fremmes en lovendring i næringsmiddeloven våren 1999 for å etablere en hjemmel for å kunne ta ut prøver til stikkprøvekontroll, overvåkingsprogram etc. vederlagsfritt.

Høring

Lovforslaget ble forelagt aktuelle høringsinstanser på et høringsmøte 16. mars 1999. Mens noen av høringsinstansene ikke hadde noen innvendinger mot forslaget var det også noen som ga uttrykk for skepsis til hjemmel til å ta ut prøver vederlagsfritt.

Departementet opprettholder sitt standpunkt om at prøvetaking bør skje vederlagsfritt fordi det ikke fremkom vesentlige argumenter som går imot departementets forslag.

Kommentarer til de enkelte lovforslagene

Næringsmiddeloven bestemmer, i motsetning til de øvrige lover, at det gis vederlag når prøver tas ut med mindre «der er grunn til å anse varen for helse-skadelig». Dette medfører at det offentlige vil kunne avkreves betaling for prøver av varer som kontrolleres med hjemmel i næringsmiddeloven. For næringsmidler etter det øvrige lovverket, kan det derimot tas ut stikkprøver vederlagsfritt. Dette skaper en uoversiktlig situasjon både for tilsynsmyndigheten og for dem som omsetter og produserer næringsmidler.

Det vil i tilknytning til utvidelsen av vedlegg I i EØS-avtalen bli lagt opp til en sterk økning i prøvetakingsfrekvensen, bl.a. i forbindelse med overvåkingsprogrammene.

På denne bakgrunn foreslår departementet at lovens § 5 tredje ledd endres.

Det foreslås også endringer i § 4 sjette ledd og § 7 annet ledd. De to sistnevnte endringene skyldes inkurier i eksisterende næringsmiddelov.

Departementet anser det som vanskelig å forutse hvilken kostnadsøkning den nye lovhjemmelen vil føre til for produsenter og omsetningsleddet, fordi det vil variere avhengig av hvilke varer som til enhver tid kontrolleres.

De øvrige lovendringene vil ikke føre til økonomiske eller administrative konsekvenser da det er tale om rettelser.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mimmi Bæivi, Bjarne Håkon Hanssen, Kjell Opseth, Torstein Rudihagen, Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Rita Tveiten, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Terje Knudsen, fra Kristelig Folkeparti, Modulf Aukan og Anita Apelthun Sæle, fra Høyre, Ansgar Gabrielsen og Ivar Kristiansen, fra Senterpartiet, lederen Morten Lund, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, har merket seg behovet for å etablere en lovhjemmel for at tilsynsmyndighetene kan ta ut prøver vederlagsfritt. Komiteen gir sin tilslutning til at de to feil som oppsto ved endringen av næringsmiddelovens § 4 sjette ledd og § 7 annet ledd 18. desember 1998 rettes opp.

Komiteen vektlegger at behovet for kontroll av næringsmidler er større enn noensinne. At prøver kan tas vederlagsfritt sikrer at kontrollen opprettholdes på et forsvarlig nivå. Komiteen viser til at revisjon av EØS-avtalen vedlegg 1 på den veterinære sektor, har medført oppheving av kontroll i forbindelse med grensepassering for varer som kommer fra EØS. På denne bakgrunn er det svært viktig med stikkprøvekontroll og kartlegging av varer i bedrifter og i markedet for å sikre fortsatt god status i forhold til helse og kvalitet. Det vil derfor bli lagt opp til en sterk økning i prøvetakingsfrekvensen, bl.a. i forbindelse med overvåkningsprogrammene. Komiteen viser til at en mer effektiv og hyppig kontroll vil komme alle forbrukerne til gode sett i et helseperspektiv.

Komiteen legger til grunn at det i kjøttproduksjonsloven og fiskekvalitetskontrollloven allerede er hjemmel til å kunne kreve prøvematerialet vederlagsfritt. En harmonisering av næringsmiddeloven i forhold til disse vil derfor være naturlig, for å skape like forhold mht. prøvetaking av ulike matvarer.

Komiteen gir sin tilslutning til at inkuriene i næringsmiddelovens § 4 sjette ledd rettes opp. Næringsmiddeloven § 4 sjette ledd gir ingen mening slik det står i dag, og foreslås endret til:

«Når det gjelder importkontroll og tilsyn med næringsmiddelvirksomhet som har regional, landsdekkende eller eksportrettet karakter fatter departementet vedtak etter bestemmelser gitt i medhold av denne lov.»

Komiteen tilrår at den opprinnelige bestemmelsen i næringsmiddeloven § 7 annet ledd, som falt ut under trykkingsprosessen av Ot.prp. nr. 16 (1998-99), vedtas på nytt.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og råder Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i lov 19. mai 1933 nr. 3 om tilsyn med næringsmidler m.v.

I.

I lov 19. mai 1933 nr. 3 om tilsyn med næringsmidler m.v. gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

(1) Den kommunale eller interkommunale næringsmiddelkontrollen fører tilsyn med at bestemmelser gitt i medhold av denne lov overholdes. For så vidt gjelder ansvaret for importkontroll og tilsyn med næringsmiddelvirksomheter som har regional, landsdek-

kende eller eksportrettet karakter føres tilsynet av departementet.

(2) Kongen kan overdra tilsynet til andre.

(3) Politi og tollvesen skal være behjelpelige med å føre tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene.

(4) Når ikke annet er bestemt fatter kommunestyret vedtak etter bestemmelser gitt i medhold av denne lov.

(5) Kommunestyret kan delegere sin myndighet etter reglene i kommuneloven. Videre kan det delegeres myndighet til interkommunal næringsmiddelkontroll.

(6) Når det gjelder importkontroll og tilsyn med næringsmiddelvirksomheter som har regional, landsdekkende eller eksportrettet karakter fatter departementet vedtak etter bestemmelser gitt i medhold av denne lov.

(7) Kongen kan bestemme at den kommunale eller interkommunale næringsmiddelkontrollen eller andre offentlige kontrollorganer fatter vedtak etter ovennevnte bestemmelser.

(8) Når det gjelder forhold som angår hele eller deler av landet, kan departementet fatte vedtak som nevnt ovenfor.

(9) Tilsyns- og vedtakskompetanse som er tillagt departementet etter første og sjette ledd, kan delegeres til den kommunale eller interkommunale næringsmiddelkontrollen.

(10) Når det er nødvendig å gripe raskt inn, kan tilsynsmyndigheten treffe vedtak etter § 6.

(11) Klageinstans for vedtak fattet av den kommunale eller interkommunale næringsmiddelkontroll er kommunestyret, med mindre kommunestyret har bestemt at særskilt klagenemnd skal være klageinstans. Vedtak truffet i henhold til delegert kompetanse etter niende ledd kan likevel påklages til departementet.

(12) Klageinstans for vedtak fattet av annet kontrollorgan er Kongen.

(13) Klageinstans for vedtak i kommunestyret eller særskilt klagenemnd er fylkesmannen.

§ 5 skal lyde:

(1) Tilsynsmyndighetene har adgang overalt, hvor de i §§ 1 og 2 omhandlede varer produseres eller frambyes, oppbevares eller sendes, og kan kreve seg forelagt de i § 1 nevnte bøker m.v.

(2) Virksomheten skal legge forholdene til rette for gjennomføring av tilsyn og kontroll. På anmodning fra tilsynsmyndigheten skal virksomheten gi alle opplysninger som har betydning for tilsynet, samt yte bistand ved tilsyn og prøveuttak.

(3) Tilsynsmyndighetene har rett til å ta ut prøver. Prøvene skal gis vederlagsfritt.

(4) De må ikke selv eller gjennom noget næringsforetagende, hvis ledelse helt eller delvis er dem betrodd, stå i konkurranse- eller avhengighetsforhold til

den bedrift de skal føre tilsyn med, og må heller ikke drive forretninger med den. En tilsynshavende må heller ikke være styremedlem i eller på annen måte ta del i ledelsen av nogen sådan bedrift eller innta nogen stilling som setter ham i avhengighetsforhold til nogen som har med ledelsen av bedriften å gjøre.

(5) Kongen kan gi nærmere bestemmelser for tilsynsmyndighetene og nærmere regler om uttagelse, undersøkelse og bedømmelse av prøver. Herunder kan Kongen bestemme at utenlandske inspektører kan delta i inspeksjoner mv som ledd i internasjonalt samarbeid som Norge er tilsluttet. Som ledd i slikt samarbeid kan tilsynsorganet gi taushetsbelagte opplysninger til utenlandske myndigheter som er underlagt taushetspliktregler tilsvarende norske myndigheter.

§ 7 skal lyde:

(1) Utgifter ved det tilsyn mv som føres i medhold av denne lov, utredes av kommunen. Dette gjelder ikke utgifter til importkontroll og tilsyn med næringsmiddelvirksomheter som har regional, landsdekkende eller eksportrettet karakter.

(2) *I forskrifter gitt av Kongen kan ervervsdrivende pålegges å svare avgifter for å dekke utgifter ved*

undersøkelse og tilsyn etter denne lov. Kongen kan også pålegge ervervsdrivende å betale for særskilte ytelser, herunder blant annet godkjenning av virksomheter og produkter samt attester innenfor lovens område.

(3) Utgifter ved å ta ut, sende og undersøke prøver pålegges vedkommende næringsdrivende eller foretagende, dersom det foreligger overtredelse av lovens bestemmelser.

(4) Tilsynsmyndighetene kan pålegge den som er ansvarlig for virksomheten å dekke faktiske kostnader ved stengning, destruksjon mv, jf § 6.

(5) Tilsynsmyndigheten kan pålegge den som er ansvarlig for en virksomhet, som gjentatte ganger unnlater å etterkomme pålegg slik at tiltak må iverksettes, å dekke alle faktiske kostnader forbundet med slike tiltak.

(6) Krav tilsynsmyndighetene har etter tredje eller fjerde ledd, er tvangsgrunnlag for utlegg.

II.

Loven trer i kraft 1. juli 1999.

Oslo, i næringskomiteen, den 10. juni 1999.

Morten Lund,
leder.

Anita Apelthun Sæle,
ordfører.

Kjell Opseth,
sekretær.